

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת ואתחנן ♦ טז' אב תשע"ה

עלון 159 – שנת שמיטה

העלון יצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קידוש השם הי"ד

כיבוד הורים - כיבוד שאינו תלוי בדבר

"כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים ה, טז)
מפרש רש"י את המילים: "כאשר צוך - אף על כיבוד אב ואם נצטוו במרה".
מדוע רש"י מדגיש היכן נצטוו, מה זה משנה?

אולי התשובה קשורה לכך, שבדרך כלל מנסים להסביר את מצוות כיבוד הורים כחובה אישית טבעית, כהבעת תודה והוקרה להורים על כך שדאגו לילדיהם ימים רבים, האכילום, הלבישום ולימדום. הבנים חייבים לגמול להם על כל הטובה שנתנו להם. אבל לאמיתו של דבר זה איננו הטעם היחיד. טעמה ומשמעותה של מצווה זו אינה תלויה כלל בנימוקים חמריים. אנו חייבים בכיבוד אב ואם, אפילו לא באה מההורים לבנים כל טובת הנאה שהיא.

"כאשר צוך - במרה" שם במרה, התחיל סיפוק צרכיהם של ישראל בדרך נס: "וימתקו המים", "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", "שליח", "שמלתך לא בלתה מעליך". הבנים כלל לא היו תלויים בהוריהם, שלא הוצרכו לעמול לפרנסת ילדיהם.

דווקא שם ניתנה המצווה של כיבוד אב ואם - ללמדך, שמצווה זו אינה תלויה בכלל בטובות שנותנים ההורים לילדים, וגם אם לא באה מההורים כל טובה חייב הילד בכבוד הוריו.

יש משהו יותר פנימי ועמוק בקשר שבין ילד להוריו, משהו שקשה להגדירו, ולכן הילד יצטרך תמיד לכבד את הוריו על פי ציווי ה'.

אם ברצונך לדעת באיזו שנה לשמיטה הינך נמצא, שים לב לכלל הבא: חלק שנות בריאת העולם ב- 7, והיה - אם המספר יתחלק בדיוק - ללא שארית - דע, כי הינך נמצא בשנת השמיטה. אם - אבל - נתקבלה שארית, היתרה מראה לך כמה שנים הינך בשמיטה. ("כפתור ופרח" נ"א)

למשפחת כיתה יא/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה יא/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט כל הזכויות שמורות

השימוש בפירות שביעית ואיסור הפסד

נאמר בתורה: "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה" (ויקרא כה, ו).

ודרשו חז"ל: לכם - לכל צרכיכם.

לאכלה - ולא להפסד.

מכאן למדו, שפירות שביעית ניתנו לאכילה, לשתייה, לסיכה, להדלקת הנר ולצביעה. ואולם השימוש צריך להיות כפי השימוש הרגיל בכל שנה, דהיינו: דבר שדרכו לאכול - לאכול, דבר שדרכו לשתות - לשתות, אך לא לשימוש חריג.

כמו כן, אסור להפסיד פירות שביעית, והמפסידים עובר על ציווי התורה: "לאכלה" - ולא להפסד. למרות שאסור להפסיד פירות שביעית ולקלקלם, אין חובת אכילה בפירות השביעית. לפיכך מותר להשאיר שאריות מן האוכל ולהניחם בפח המיועד לכך ("פח שמיטה"),

שו"ת דבר השמיטה

שאלה:

מושב בהרחבה מעוניין להפוך חלק ממתע עצי פרי למגרשים לבניה. מדובר במטע בן שלושים, שיבוליו אינם משובחים, ובעל הבית הזניחו משום שפירותיו קטנים מאד ולא שווה להתעסק בהם.

1. האם מותר לעקור מטע כזה לצורך בנייה?

2. האם מותר לעשות כן בשמיטה, שהרי הטרקטור מכשיר את מגרש הבניה כולו, ועוקר עצים מכולו, לרבות חלק המגרש שבעתיד ישמש את הדייר לגינה?

תשובה:

1. לצורך בנייה אפשר לעקור אפילו עצי פרי - מבחינה הלכתית, אולם למרות ההיתר לעקור עצי פרי כאשר צריך לבנייה, בכל זאת הנטייה היתה להחמיר ולא לעקור בצורה רגילה, בגלל שמבחינת הסוד הדבר חמור מאד. על כן כדאי למכור את המקום עם העצים לנכרים וכמו כן שהפועל העוקר יהא נכרי.

2. עם העקירה נעשית כהכנה לבניה והכל מכירים שמדובר כאן בשטח העומד לבניה, אפשר לעקור (על פי התנאים לעיל 1) כחלק מהכשרת הקרקע לבנייה.

הרב יהודה הלוי עמיחי

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד